

הדברה ידידותית לסביבה של מחלת ריקבון פרי התמר הנגרמת על ידי *Aspergillus niger*

אבי סדובסקי ותמיר טיקוצ'ינסקי- מו"פ ערבה דרומית

הצגת הבעיה

מחלת ריקבון פרי התמר פוגעת בעיקר בזנים מג'הול ודקל נור, גורמת להחמצה וקלקול הפרי והופכת אותו לבלתי ראוי למאכל אדם. המחלה נגרמת ע"י הפטרייה *Aspergillus niger* התוקפת את הפרי בשלב החלפת הצבע עד סיום שלב הבוחל. לא ברור אם הפטרייה היא פתוגן ראשוני התוקף את הפרי בתנאים מתאימים או שהוא פתוגן משני התוקף את הפרי לאחר שנפגע חיזונית על ידי גורם אחר והפציעה מהווה זרז לנביטה והתפתחות הפתוגן. ניסיונות להדברת המחלה ע"י פונגצידים לא עלו יפה ולמעשה אין כיום תכשיר יעיל לטיפול מניעה והדברה. במחקר שבוצע במשך מספר שנים בערבה נמצא כי הפטרייה אנדמית (נפוצה באופן טבעי) במטעי תמרים בערבה ושוכנת בעיקר בקרקע. נבגי הפטרייה מופצים לצמרות העצים ולפרי כתוצאה מפעילות חקלאית ורוחות. הופעת המחלה קשורה לתנאי מזג אויר בעיקר לחות גבוהה. לאחרונה ישנה עליה בנגיעות במחלה במטעים הצפוניים של הערבה הדרומית. היות והתמר נאכל עם קליפתו וצרכני הפרי האירופאים רגישים מאד לגבי תכשירי ההדברה אותם הם מאשרים לשימוש מוצע לבחון את יעילות ההדברה של מספר תכשירים ידידותיים לסביבה שחלקם מאושרים לחקלאות אורגנית ומשמים להדברת אספרגילוס בגידולים אחרים.

מטרת העבודה

בחינת יעילות תכשירים ידידותיים לסביבה בהדברת מחלת ריקבון פרי בתמר הנגרמת ע"י

Aspergillus niger

מהלך המחקר ושיטות העבודה

במהלך העבודה יבדקו שלושה תכשירים: קנון (אשלגן זרחיתי), תכשיר הגורם להשראת עמידות בצמחים כנגד מספר רב של גורמי מחלות; שמר, תכשיר ביולוגי המורשה לשימוש בחקלאות אורגנית; סרנד, תכשיר ביולוגי מותר לשימוש בחקלאות אורגנית. שני התכשירים הביולוגים משמשים להדברת אספרגילוס בגפן וגידולי מטע נוספים. היות ולא ניתן לחזות את הופעת המחלה תורכב ע"ג האשכולות בניסוי מערכת שקים רטובים שמטרתה לעודד את הופעת המחלה כמתואר ע"י פנקס וחובריו (1991). הטיפולים יינתנו לפני הפעלת המערכת ואחת למספר ימים לאחר הפעלתה. תחילת הטיפולים תהיה בתחילת שלב הבוחל ותוצאותיהן תיבדקנה עם תחילת הגדיד. בכל טיפול יהיו 5 עד 8 אשכולות. הניסוי יתבצע בזן מג'הול באחד המטעים בצפון הערבה הדרומית.

תוצאות ביניים

ב 2008 נבחנה שיטת החיפוי ביוטה רטובה להשראת המחלה אולם ללא הצלחה. ביהל הופיעה המחלה למשך יום אחד ונעלמה.

מסקנות והמלצות להמשך המחקר

ב 2009 יבחנו שיטות נוספות להשראת המחלה ויערך מעקב אחר התפתחות הנגיעות בחלקות מועדות.